

TÜRKİYE'NİN EV SAHİPLİĞİNDE 3+3 PLATFORMU'NUN ÜÇÜNCÜ TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİ

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Bilindiği üzere 3+3 Bölgesel İş Birliği Platformunun üçüncü toplantısı 18 Ekim 2024 tarihinde İstanbul'da, Türkiye'nin ev sahipliği ile gerçekleşmiştir. Ermenistan, İran, Rusya ve Azerbaycanın dışişleri bakanı düzeyinde katıldığı toplantıya [1] önceki iki toplantıya da katılmayan- Gürcistan katılım göstermemiştir.[1] 2020 yılında bölgesel iş birliğini geliştirmek için Azerbaycan ve Türkiye'nin öncülüğünde ortaya çıkan platform, daha önceki toplantılarını sırasıyla Moskova ve Tahranda gerçekleştirmiştir.

İkinci Karabağ Savaşından sonra bölgede oluşan dengesiz ortamın tamiri ve Güney Kafkasyada süregelen sorunların yine bölge içinde çözülebilmesi için ortaya çıkan platform, ülkelerin birbirleriyle olan iletişimini de artırmayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda daha önce iki defa toplanan platform, üçüncü toplantısını da geçtiğimiz günlerde gerçekleştirmiştir. Bölgedeki sorunların belirlenebilmesi ve çözülebilmesi açısından Güney Kafkasyadaki ülkelerin bölgedeki hâkimiyetlerine vurgu yapılan bu son toplantıda[2] kalıcı barışın da tesisi için platformun varlığının önemli ve istisnai bir amaca hizmet ettiği belirtilmiştir. Toplantı, bölgedeki refah ve kalıcı barış kavramları çerçevesinde şekillenmiş, Gürcistanın katılım göstermemesinin toplantı açısından bir eksiklik yarattığı fakat yerinin daimi olduğu da ayrıca Dışişleri Bakanı Hakan Fidan tarafından vurgulanmıştır. Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki barış anlaşmasının imzalanması sürecinin nihayete ermesinin bölge açısından önemi ve Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin de benzer bir gelişim göstermesine duyulan ihtiyaç yinelenmiştir.

Güney Kafkasların nüfuz alanı olduğu varsayımından, bölge ülkeleri ile iş birliği gerektiği anlayışına taviz vermek durumunda kalan Rusyanın Dışişleri Bakanı Lavrov, sonraki dönem için bölgede pekiştirilecek iş birliği alanlarından özellikle üçüne vurgu yapmıştır: ekonomi, güvenlik ve kültürel etkileşim. Enerji ve lojistik alanlarında bölge ülkelerinin iş birliğini güçlendirmesi ve bu alanlardaki problemlerin çözülmesinin gerekliliği Lavrova göre ekonomi ayağının alt başlıklarıdır. Yasaklı madde ticareti ve terörizme karşı mücadele güvenlik ayağının alt başlıklarını oluştururken; kültürel olarak bölge ülkelerinin daha çok etkileşim içinde olmasının önemine de ayrıca değinilmiştir. Lavrovun, bu süreçte Rusyanın genel tavrını yansıtır şekilde, Batı müdahalesinin Güney Kafkasyanın ekonomi, güvenlik ve ticaret alanlarında gelişim gösterebilen bir bölge olabilmesinin önünde büyük

bir engel teşkil ettiğine dair açıklamaları da toplantının dikkat çeken bir başka noktasıdır. [3] Rusyaya göre bölge ülkeleri kendi içlerinde istikrar ve kalıcı barışı sağlayabilirlerse bu Batı müdahalesinin de önüne geçilmiş olacaktır.

İran Dışişleri Bakanının Türkiyeyi ilk ziyaretine vesile teşkil eden toplantıda, İranın yaklaşımı; Ermenistana verdiği destek ve Azerbaycan-Türkiye bağlantısından duyulan endişenin gölgesi altında, Rusya paralelinde, Batının bölgedeki varlığına karşıtlık odaklı olmuştur.

Toplantıda bölgedeki ülkelerin, Güney Kafkasyadaki sorunlar hakkındaki politikaları ve bu sorunların çözümüne dair farklı yaklaşımları tartışılmış; bu sayede bölge, kendi içinde istikrarını temin edebilecek fikri kapasiteye ulaştırılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda toplantı sonunda bir ortak bildiri yayınlanmıştır.[4] Bildiride bölgesel barış ve istikrarın sağlanması için çalışılacağı; karşılıklı çıkarlar doğrultusunda, iyi ilişkilerin zedelenmesine olanak vermeden iş birliği mekanizmalarının güçlendirileceği kayıt altına alınmıştır. Teknoloji, ticaret, terörle mücadele gibi temel konuların yanı sıra eğitim, bilim ve kültürler arası etkileşim konularında da ortak projelerin teşvik edileceği belirtilmiştir. Güney Kafkasyadaki politik ortamın istikrarı ve bu bölgedeki milletlerin refahı için 3+3 toplantılarının önemi tekrar vurgulanmıştır. Son olarak belirtmek gerekir ki, Orta Doğuda tırmanan gerilimin kesilmesi temennisiyle ateşkes çağrısı da yapılmıştır. Bildiride kayıt altına alınan bütün bu çalışmaların devamlılığı açısından toplantıların süreceği de ayrıca belirtilmiştir.

Sonuç olarak, daha önce yine Gürcistanın katılımı olmaksızın iki kere toplanan 3+3 Platformu; Türkiye, Azerbaycan, İran, Rusya ve Ermenistanın farklı çıkarlarla fakat bölgenin istikrarı doğrultusunda katılım gösterdikleri toplantılara ev sahipliği yapmaktadır. Jeopolitik konumu nedeniyle çatışmaların ve gerginliklerin eksik olmadığı Güney Kafkasya; Ermenistan-Azerbaycan arasında devam eden barış anlaşması süreci ve Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleşmesi görüşmeleriyle sağlam bir zemine oturtulmaya çalışılmaktadır. Öte yandan dünya gündemini bir yılı aşkın süredir çözümsüz kalmasıyla meşgul eden İsrail-Filistin gerilimi konusunda farklı yaklaşım içinde olan İran-Azerbaycan; iç gelişmeler sebebiyle dış politikada da yerini tekrar stabilize etmeye çalışan Gürcistan ve bu hususta baskıcı bir tavır izleyen Rusya arasındaki gerilim, bölgede istikrar ve barış gereksinimini açıkça ortaya koymuştur. Bu sebeple Güney Kafkasya ülkelerinin bir araya gelerek mevcut sorunları ve bu sorunların çözümünü konuşabilmesi bölge için önem arz etmektedir. Rusyanın dış politika ekseninde başat yeri olan Batı karşıtı tavrın platformu temsil ettiğini söylemek gerçekçilikten uzak olmakla birlikte bölgede, kalıcı barış ve refahın anahtarının yine Güney Kafkasya ülkelerinde olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır.

*Resim: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı

[1] Georgia has no plans to participate in 3+3 platform meeting in Istanbul □ MFA, TASS, 16 October 2024, <https://tass.com/world/1857055> .

[2] South Caucasus meeting based on sense of regional ownership: Turkish foreign minister, Esra Tekin, *Anadolu Agency*, 18 October 2024, <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/south-caucasus-meeting-based-on-sense-of-regional-ownership-turkish-foreign-minister/3366191> .

[3] Russia says 3+3 format for South Caucasus outlined 3 key areas for further cooperation, Elena Teslova, *Anadolu Agency*, 18 October 2024, <https://www.aa.com.tr/en/world/russia-says-3-3-format-for-south-caucasus-outlined-3-key-areas-for-further-cooperation/3366651> .

[4] 3+3 Bölgesel İşbirliği Platformu Üçüncü Toplantısı Ortak Bildirisi, *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, 18 Ekim 2024, <https://www.mfa.gov.tr/3-3-bolgesel-isbirligi-platformu-ucuncu-toplantisi-ortak-bildirisi-18-ekim-2024.tr.mfa> .

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□ AVİM □□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibarıyla analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□ soykırım

hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "TÜRKİYE'NİN EV SAHİPLİĞİNDE 3+3 PLATFORMU'NUN ÜÇÜNCÜ TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 48. Ekim 23. Erişim Nisan 30, 2026. <https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/TURKIYE-NIN-EV-SAHIPLIGINDE-3-3-PLATFORMU-NUN-UCUNCU-TOPLANTISI-GERCEKLESTI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır